

NECİP FAZIL KISAKÜREK'İN YAZILARINDA

EĞİTİM SORUNU

Abdullah ŞENGÜL*

Özet

Necip Fazıl Kısakürek bir fikir, sanat ve dava adamı sıfatlarıyla zihinlere kazınmış, hatta hayatının uzun bir döneminde bu sıfatları karakteri haline dönüştürmenin çilesini yaşamıştır. Yazar bu özelliklerinden dolayı özellikle eğitim ve irfan konularında topluma yol gösterici vasıflara sahiptir. Toplum hayatında çok mühim bir yere sahip olan eğitim Necip Fazıl'ın eserlerinde önemli bir yer tutar. Deneme türündeki yazıları içinde eğitim konusu üzerinde yoğunlaşan Çerçeve Yazıları, Necip Fazıl'ın bu konudaki belli başlı görüşlerini yansıtmaktadır. Kendi ifadesiyle, "maarif cihazımız" her yönüyle ele alınmalı, düzenlenmeli ve çağa uygun şekilde geliştirilmelidir. Bu yazılarda pek çok açıdan irdelediği eğitim Necip Fazıl'ın düşünce ve pratik alanındaki eğitim panoramasını verir. Bu panorama, henüz millî bir sistem benimseyememiş kurumlarını, eğitimcilerini ve öğrencisini istenen seviyeye ulaştıramamış eğitim hayatımızda bugün dahi üzerinde dikkatle durulması gereken ayrıntılar taşır. Bu çalışmada Necip Fazıl'ın Tanrı Kulundan Dinlediklerim ve Çerçeve'lerindeki eğitim ile ilgili yazılarını, onun eğitim anlayışı açısından değerlendireceğiz.

Anahtar Sözcükler: Necip Fazıl Kısakürek, Çerçeve Yazıları, deneme, eğitim

Giriş

Kısa bir süre devam eden öğretmenlik macerası bir yana, bir neslin yetişmesine kendini adayan Necip Fazıl Kısakürek, her düşünce adamı gibi önce eğitimcidir. Diğer eğitimcilerden farkı, öğretmenliği sınıf kürsüsünden inip millet kürsüsüne çıkarak yapmak istemesidir. Bu kürsüden sosyal, siyasî ve kültürel hayatımıza ait birçok problemini anlatmayı kendine şiar edinen Necip Fazıl'ın günlük yazıları arasında eğitim konusu önemli bir yer tutar. Eğitim konusunu farklı cepheleriyle ele aldığı bu kısa yazıları bir çok açıdan dikkate değerdir. Söz konusu yazıları genel olarak incelendiğinde, eğitimin önemi, toplum hayatındaki yeri ve mevcut problemleriyle birlikte özellikle eğitim sistemi üzerine tespit, teşhis ve önerilerini kapsadığı görülür.

* Doç. Dr.; Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

◆ Abdullah Şengül

Genç Cumhuriyetin her alanda değişimi gerçekleştirmeye çalıştığı bir dönemde, Necip Fazıl'ın eğitim sisteminin millî ve manevî değerlere uygunluğu noktasında dönemine göre son derece farklı düşüncelere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ülkeyi ilgilendiren pek çok konuya değindiği “Çerçeve”, “Tanrı Kulundan Dinlediklerim” ve *İdeolocya Örgüsü*'nün eğitim konusunu ele alan bölümü, kendi tabiriyle “maarif cihazı” bütün yazıları içinde hatırı sayılır yer tutar.

Necip Fazıl Kısakürek'in bazılarını seri halinde yazdığı eğitim yazıları 1939 ile 1978 yılları arasında yayımlanır. *Sabah* gazetesinde yayımlanan yazıların büyük bir kısmı 1939-1941 yılları arasında kaleme alınmıştır. Bu yıllar Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu*'ya fikri yönden hazırlık yaptığı, *Ağaç*'la da ilk matbuat tecrübesini edindiği döneme denk gelir. “Çerçeve” başlığı altında yayınladığı bu yazılar, eğitim sisteminin mevcut problemlerinin tespitine yöneliktir. Eğitimle ilgili yazıların bir kısmı ise *Büyük Doğu*'nun ikinci yayın döneminde kaleme aldığı yazılardan oluşur. İlk dönem yazılarına göre daha sistematik bir şekilde ele aldığı eğitim sorunu “Tanrı Kulundan Dinlediklerim” başlığı altında verilir. Eğitim konusunda düşüncelerini açıkladığı bir başka kaynak ise *İdeolocya Örgüsü*'dür. Buradaki önerileri daha ütopyik ve pedagoji açısından tartışmaya açık düşüncelerdir.

II. Necip Fazıl'ın Eğitim Sorununu Ele Aldığı Yazıları ve Görüşleri

Necip Fazıl, yukarıda kısaca değindiğimiz kaynaklarda yer alan bu yazılarda, doğrudan doğruya eğitimle ilgili konulara yer verir. Aşağıda yayın tarihine göre isimlerini verdiğimiz bu otuz yazının dışında satır aralarında da olsa diğer birkaç yazısında bu düşüncelerini serpiştirdiği görülür. Doğrudan eğitim konusunu işlediği söz konusu yazıları; Maarif Meselemiz-1 Şahuslar ve Davalar (1939), Maarif Meselemiz-2 Meselenin İlk Esası (1939), Maarif Meselemiz-3 Meselenin İkinci Esası (1939), Gramer Dersi (1939), Yeni Türk Maarifi-1 Tercüme Davası (1940), Yeni Türk Maarifi-2 Millî Kütüphane (1940), Yeni Türk Maarifi-3 İmla-Gramer-Mektep Kitabı (1940), Talebenin Disiplini (1940), Muallim ve Talebe (1940), Gene Maarif (1940), Maarif Vekaleti (1940), Maarif Meselemiz (1941), İşte Maarif Meselemiz (1941), Ve İşte Maarifimiz (1941), Günün Maarif Davası (1941), Yüksek Teknika Mektebi (1941), Müsbet Bilgiler -Aleti- (1941), Müsbet Bilgiler -Mânâsı- (1941), Maarif (1965), Maarif Politikası (1967), Mektep Açılırken (1968), Okuma Kitabı (1968), O Terane (1968), Millî Eğitim-1 (1973), Millî Eğitim-2 (1973), Millî Eğitim-3 (1973), Öğretmenin Hali (1973), Yine Öğretmen (1973), Millî Eğitim Davamız-1 Kök Fikir (1978), Millî Eğitim Davamız-2 Maddeler (1978), Millî Eğitim Davamız-3 Maddeler (1978) ismiyle kaleme alınmıştır. Ayrıca Üniversite eğitimi ile ilgili düşüncelerini daha geniş ve sistematik bir şekilde *İdeolocya Örgüsü* (1968) isimli eserinde de açıklar. 1939'dan 1978'e uzanan bir süreçte kaleme alınan bu yazılarda, bugün modern eğitim anlayışının kabul edemeyeceği tekliflerin de olduğu görülür. Bunları devrin sosyal, siyasi ve kültürel hayatıyla birlikte düşündüğümüzde kendi içinde bir mantık barındırdığı rahatlıkla görülür. Düşüncelerini açıkladığı yazılarını yaklaşık kırk yıla yakın bir süreye yayması zaman zaman tekrara düşmesine neden olur.

1965'de Yeni İstanbul gazetesinde yayınladığı "Maarif" isimli yazısında "eğitim" ve "maarif" terimlerini karşılaştırır. Eğitimi pek buruk bir kelime olarak gören Necip Fazıl; "*Maarif tabiri gibi, güneşi, toprağı, bağı ve bahçesi, arkları ve kanallarıyla bütün bir mâna iklimi arz eden bir mefhum*" yerine eğitim kelimesinin kullanılmasını pek doğru bulmaz. Bu terimin kendisine "er eğitimi" gibi, basit bir iş hissini verdiğini söyler.¹ Onda maarif gibi, zengin kafaları donatabilecek bir kültür ifadesi bulamadığını belirtir (2010d:274).

Necip Fazıl'ın eğitim anlayışı üzerine görüşlerini açıklayan Necmettin Tozlu, eğitime dair başlı başına bir eser vermemesine rağmen Necip Fazıl'ı bir inşacı, yetiştirici ve tefekkür sahibi kabul ederek onun bir eğitim felsefecisi olduğunu söyler. Necmettin Tozlu, bu yaklaşımını belirlerken şairin hayatını, aksiyonu ve düşünce faaliyetlerini hesaba katar. Tozlu'ya göre bütün bu düşüncelerin baş köşesini "gençlik" meselesi oluşturmaktadır. "*Zaman bendedir ve mekân bana emanettir*" şuurunda bir gençliğin, aşk, idrak (akıl), kendisiyle hesaplaşabilme (kendini bilme), eşya ve olaylara hâkimiyet, cesaret ve fedakârlık gibi kazanımlarla elde edileceğini belirtir (1994:129-131). Gerçekten de, bütün idealist öncülerin baş meselesini gençlik oluşturur.²

Necip Fazıl, 17 Kasım 1939'da yazdığı "Maarif Meselemiz-2" isimli yazısında, kökü Şarka ve İslâm ideolojisine bağlı Türk cemiyetinin, "*Avrupalılaşmak diye bir hadise karşısında kaldığı gündend beri*" eğitim sorunlarının büyük bir mesele olarak karşısına çıktığını söyler (2010:140). Aynı yazısında eğitim problemlerinin keyfiyetini, Milli Eğitim Bakanlığı'nın mahiyeti ile ilgili olduğunu düşünür. Çünkü, "*Kök davası tamamıyla müşahhas olan öbür vekaletler arasında, kök davası tamamıyla mücerret olan Maarif Vekaleti ya rejimin yüzünü güldürücü bir kahramana, yahut da işi oluruna bırakıcı bir vurdumduymaza muhtaçtı... Nitekim seri halinde ikinci soydan mümessillere sahip olmuş ve becerikli vekaletler manzumesi içinde ikincisini temsil ede gelmiştir*" (2010:140-141). Ona göre maarif meselesinin kökünü ve çapını idrak etmiş insanlar birer büyük kahramandır. Türk eğitiminin her şeyden önce bu kahramanlara ihtiyacı vardır. Görüldüğü gibi eğitimle ilgili ilk temel meselenin sistem ve başka sebeplerden aranmasından ziyade, insanda aranması gerektiğini düşünür. Ancak bu sorunu ortaya çıkaran, eğitimin diğer sorunlarıdır. Yani eğitim sorunları açısından iç içe bir durum söz konusudur.

¹ Necip Fazıl, bu iki kelimenin kendinde çağrıştırdığı anlamları bu şekilde açıklasa da bugün bu iki kavramdan "eğitim" kelimesinin genel kabul gördüğü hepimizin malumudur.

² Bu yüzden yazarın ısrarla kullandığı "maarif" terimi yerine yazımızın başlığında "eğitim" terimini kullanmayı uygun gördük. Bu konu mevcut başlık altında incelenebileceği gibi müstakil olarak da ele alınabilir. Biz çalışmamızın sınırlarını "eğitim" olarak belirlediğimiz için, bu konuyu fazla derinleştirmeyeceğiz. Bu başlık altında Necip Fazıl'ın eğitimin sorunları konusundaki tespitlerini ve çözüm önerilerini anlatmaya çalışacağız.

◆ Abdullah Şengül

Necip Fazıl, eğitim konusunu geniş bir şekilde ele aldığı “İşte Maarif Meselemiz” isimli yazısında Türk eğitiminin sorunlarını on dört başlıkta toplar. Bunları; “ana fikir ve plan, okutmayı geliştirme, eğitimcilerin yetiştirilmesi, okul kitapları, ahlâk ve disiplin, dil ve ıslah, üniversiteler, politeknik, yabancı eğitimciler, Avrupa’ya gönderilecek talebeler, sanat ve ilim hareketlerini koruma, halk terbiyesi, dünya irfanını nakil işi, Millî Kütüphane ve müzeler” şeklinde isimlendirir (1989:129-147). Kısa süre sonra yazdığı “Ve İşte Maarifimiz” isimli yazısında da söz konusu sorunları biraz daha özdeşleştirerek, maddeleştirir (1989:148-151). Bu yazıların yayınlanmasından yaklaşık otuz yedi yıl sonra 17 Nisan 1978’de yazdığı “Millî Eğitim Dâvamız: (1) Kök Fikir” isimli yazısında ise, maarif meselelerini; “*İlk mektep, son mektep, talebe, ahlâk, inzibat, terbiye, bilgi, kitap, tercüme, lügat, dil, usul, program, yabancı profesör, yerli muallim, öğrenci sayısı, öğretmen kadrosu, öğretim yolları, öğretim yerleri, öğretimde zaman, öğretimde mekân, zaman vesaire, vesaire..*” şeklinde sıralar (2010a:64). Bu yazısında sıraladığı problemler sayı olarak biraz artsa da netice itibariyle bunları insan, sistem ve eğitim malzemelerinden kaynaklanan problemler olmak üzere üç ana başlık altında toplayabiliriz. Konuyu fazla dağıtmadan yukarıdaki isimlerini verdiğimiz yazılardan hareketle Necip Fazıl’ın eğitime bakışının panoramasını çizmeye çalışalım.

Necip Fazıl’a göre eğitimin bir numaralı sorunu bugünkü eğitimimizin de bir numaralı sorunu olan ana fikir ve plan konusundaki karışıklıktır. Uygulama noktasında eğitimin en önemli unsuru olan plan, Necip Fazıl’a göre Batının “*Hiçbir tefahhus* ve mürakabe** çilesi çekmeksizin Batı maarif şekillerini alçıya daldırıp kabuk üstü dondurma ve bunları sığ kemiyet planında mümkün olduğu kadar çok gösterme gayreti*”nin ötesine geçememiştir (1989:148). Yazar, “İşte Maarif Meselemiz” isimli yazısında, planı, “*işe tekaddüm*** eden fikir*” (1989:130) olarak tanımlar. Ona göre eğitim sorunlarının başladığı tarih olan “Tanzimat” aynı zamanda eğitimdeki dağınıklığın ve plansızlığın da başladığı tarihtir. Sistemsiz hareket, -niyet iyi bile olsa- başlanan işin başarıya ulaşmamasına neden olur (1989:131). Planı hayata geçirmede en önemli unsur, bilinçtir. Eğitimde bilinçsizlik, millî bir pedagojik yaklaşımı engellemektedir. Bilindiği üzere Tanzimat’la birlikte önemli bir ivme kazanan değişim sürecinde örnek alınan Batının doğru bir seçim olup olmadığı tartışıla geldi. Batıyı sanatın, ilmin, teknolojinin merkezi olarak görenler olduğu gibi buradan alınanların millî his, örf ve ahlâkımıza uygunluğu noktasında tereddüt yaşayanlar da oldu. Bu konuda tereddütler, eğitim sisteminin oluşturulması aşamasında daha dikkatli olunması yönündeydi. Nitekim, “Maarif Vekâleti”nin başına “millî” kelimesinin getirilmesi bu tereddütlerin bir neticesidir. Millî bir eğitim sisteminin her şeyden önce bu konuda iyi yetişmiş insanlara ihtiyaç gösterdiğini düşünen Necip Fazıl, “*Buluğa ermemiş insan baba olabilir mi?*” (2010:140) diye sorar. Yazar, henüz felsefi boyutta bir netleşme olma-

* Bir şeyin, bir meselenin iç yüzünü dikkatle araştırma.

** Kontrol etmek, inceleyip vaziyeti anlamak, teftiş etmek, kendini kontrol etmek, iç âlemine bakmak, gözetmek, hıfz etmek. beklemek, intizar, dalarak kendinden geçmek.

*** İleri geçme, ileride bulunma.

dan bu cemiyetin unsurlarını yetiştirecek bir sisteme asla ulaşamayacağımız fikrindedir. Çünkü bir milletin ihtiyacına göre oluşturulmuş bir sistem “*dış çizgileriyle başka bir aleme tatbik edilemez*” (2010:140) diyerek bu taklitçi anlayıştan vazgeçilmesini ister. Taklitçi, tekrarcı, zorlama ve ezberci eğitim sisteminin hiç zaman kaybetmeden terk edilerek sevgi ve aşkın telkin gücüne sahip bir eğitim anlayışının benimsenmesini ister. “*Bu usülle hem öğrencilerin kalpleri fethedilir, hem de onlar istenileni alabilecek gönüllü erler durumuna getirilebilirler*” (Tozlu:1994:132).

1965’de kaleme aldığı “Maarif” isimli yazısında eğitimde plansızlık ve ana fikir noktasındaki belirsizliği peş peşe sıraladığı sorularla ortaya koymaya çalışır. Bu sorulara cevap veremeyen bir anlayışın henüz sistem olmayı başaramadığı düşüncesindedir. Sorduğu sorulara bakılırsa o gün için düşünülmüş, tartışılmış, esasları belirlenmiş bir eğitim anlayışımız maalesef yoktur. Necip Fazıl, söz konusu yazısında sıraladığı sorularda dünya ilim ve fikir cereyanları karşısında bir tavrımızın olmadığını, bu olmadan maarifin olamayacağını söyler. Ona göre Tanzimat’tan beri “iktibasçı” bir eğitim anlayışından “telifçi” bir anlayışa geçilememiştir. Necip Fazıl, Batının geliştirdiği ahlâk telakkisinden haberi olmayan birine hiçbir seviyede rol verilmediğini, buna karşın bizim eğitimin bir ahlâkî yanının olduğundan bir asrı aşkın bir sürede haberdar dahi olmadığımızı hatırlatarak hangi ruh vasıflarına sahip bir gençlik istediğimizden dahi habersiz olduğumuzu söyler. Necip Fazıl, ilmin evrensel bir olgu olmasına rağmen, milletlerin bu olguda roller üstlendiğini, benzer rolleri üstlenmeden millî bir tefekür oluşturulamayacağını düşünür. Yazar, geçmişle bütün bağlarını koparmış bir geleceğin asla kurulamayacağını ve nihayet eğiten ile eğitilenin hangi esas ve usullere tabi olacağını bilmeden eğitime ait bir sistemin kurulamayacağını belirterek, bütün sorunları ana fikri tespit edilmiş planlı bir eğitim sistemiyle aşabileceğini söyler (2010d:274-276).

Eğitimin temel problemlerinden bir diğeri, okur-yazarlık oranının çok düşük oluşudur. Öncelikle bir köşede boynu bükük bekleyen bu meselenin üzerine gidilmelidir. Bu açıdan Köy Enstitüleri’nin kuruluşunu “*fevkalade aziz ve kıymetli*” bulur (1989:149). *İdeolocya Örgüsü*’nde okur-yazar konusunda sorumlu tuttuğu harf inkılabı konusundaki tereddütlerini peş peşe sıraladığı sorularla dile getirmeye çalışır. Eski harfleri öğretmedeki zorluğun alfabeden mi yoksa eğitim sisteminden mi kaynaklandığını tartışmaya açan Necip Fazıl, Japonların her şeye rağmen alfabelerine bağlılığını çok manidar bulur (1968a:294-295).

Eğitim çalışanlarının yetiştirilmesi noktasında bir sistem geliştirememiş olmamızı büyük bir eksiklik olarak görür. Bu noktada özellikle “Yüksek Muallim Mektebi”nin geliştirilmesini düşünür. Üzerinde zaman zaman büyük kıyametler koparılan “mektepl kitapları” meselesini de eğitimin temel sorunları arasında görür.

Necip Fazıl’a göre eğitimimizin önemli bir diğer sorunu da dildir. Aslında sadece eğitim alanında değil; tüm alanlarda önem arz eden dil unsuru temeli ve öğretimi açısından da mühimdir. Tanzimat’tan beri süregelen dil meselemiz eğitimimizin de bel kemiğini oluşturur. Necip Fazıl, bu önemli konuyu basamaklar halinde ele alıp önce sorunsallaştırır, sonra çözüm önerileri sunar. Öncelikle Eski Türkçe (çok eski

◆ Abdullah Şengül

Osmanlıca) kullanma eğilimini eleştirir. Başka bir dilin kuralları ile bir dili kullanmaya çalışmayı dilin doğal yapısına aykırı bulur ve bunu “*O lisanı müstemlekeleştirme*” olarak görür (1989:136). Dil üzerine tartışıldığı zamanlarda bir çözüm önerisi olarak görülen “*uydurma dil*” meselesi ise yazarın tanımıyla “*bizi saran ve bize takaddüm eden kainatı yenisiyle değiştirmeye kalkmak...*” demektir ki insanın da toplumun da yapısına aykırıdır (1989:136).

Eğitim sistemimizin önemli basamaklarından biri de temel eğitimin yanında, üniversite eğitiminin geliştirilmesidir. Tanzimat yıllarında olduğu gibi bugün bile eksikliği çekilen pozitif bilimlerin bu okullarda verilebileceğini düşünür. Necip Fazıl’a göre hâlâ “Yüksek Fenler Mektebi”ni kurmamış olmamız büyük bir gaflettir (1989:139). Müspet ilimlerdeki ilerlemenin, ülke kalkınmasıyla doğru orantılı olduğunu düşünen Necip Fazıl, dünyayı avucunda tutan Avrupa hakimiyetini “*Müspet bilgiler temeline dayalı; Garp medeniyeti bütün üstünlüğünü müspet bilgiler manzumesine borçlu*” olarak görür (1989:140). Necip Fazıl’ın “politeknik” olarak nitelediği “Teknik Üniversite” yüksek eğitimin bir başka tarafını oluşturmaktadır. 1941’de kaleme aldığı “Yüksek Teknika Mektebi” isimli yazısında müspet bilgiler iklimini inşa etmekten başka çare olmadığını söyleyen Necip Fazıl, buna teneffüs ettiğimiz havadan daha çok ihtiyacımız olduğunu düşünür. Ancak “Nafiaya” bağlı olarak açılan “Yüksek Mühendis Mektebi’nin “Maarife” bağlanması doğru olacağı kanaatinde (2010b:19). Bu yazıdan sonra birer gün arayla keleme aldığı “Müsbet Bilgiler -Aleti-” ve “Yüksek Bilgiler -Mânâsı-” isimli yazılarda bu okulun Maarif Vekâleti emrine verilmesini memnurlukla karşılar (2010b:19-22). Cumhuriyetin ilk Maarif Bakanı Hasan Ali Yücel’i bu konuda başarılı bulan Necip Fazıl, buralarda yabancı profesörlerin istihdam edilmesini ise büyük bir eksiklik olarak görür. Onun hayali, bu okullardaki kürsülere dünya irfanına sahip Türk profesörlerin çıkmasıdır. Bunu sağlamanın birçok yolu vardır. Bunlardan biri de Avrupa’ya talebe gönderme işidir. Necip Fazıl, üniversiteleri millî ve şahsî ilim benliğine sahip hocalarla doldurduğumuz gün her türlü kıymetin çorap söküğü gibi birbirini takip edeceği bir kültür iklimini kurmuş olacağız der (1989:139).

Necip Fazıl Kısakürek, *İdeolocya Örgüsü* isimli eserinde, Büyük Doğu idealinde cemiyet iradesini temsil etmesi yönünde kurumsallaştırdığı “Yüceler Kurultayı” adına oluşturduğu ve “*Herhangi bir devlet reisi değil, derin ve girift bir remz*” (1968: 258) olarak isimlendirdiği “Başyücelik Emirleri” çerçevesinde üniversite eğitiminin nasıl yapılması konusunda düşüncelerini sıralar. Bir çoğu bugünkü modern eğitime anlayışında yer bulamayacak olan bu fantastik düşünceler, Necip Fazıl’ı devrindeki pek çok aydından ayırır. Eğitime çok sıkı ve dar bir çerçeve çizen yazar, her şeyden önce millî şahsiyet ve şuurun ilmî ocağını teşkil edecek olan bir müesseseyi yabancı bir isimle karşılamaya itiraz ederek, Büyük Doğu düşüncesinde buraların adının “Külliyeye” olacağını söyler. Buralardaki muhtariyetin (özerklik) kaldırılması gerektiğini düşünen Necip Fazıl, hürriyeti “*Başıbozukluk olarak algılamamakta, Hakk’a teslimiyet olarak yorumlamaktadır*” (Tozlu: 1994:132). Buralarda okutulacak kitaplardan müfredat programına varıncaya kadar bir dizi tedbir düşünür. Öğrencilerin tıpkı askerî okullardaki gibi sıkı bir disiplinle yetiştirilmesi gerektiğini, sigara dahi içilme-

sine müsaade edilemeyeceğini söyler. *"Talebe okulu bitirinceye kadar melek hayatı sürmekle mükellef tutulacak"* (1968a:286) diye tanımladığı gençlerin, idealist bir gencin bütün vasıflarına sahip olmasını ister. Necmettin Tozlu, Necip Fazıl'ın bu yaklaşımını; *"Sahabeyi ve Hazreti Peygamberi örnek alarak tüm toplum katmanlarının bu ideale göre tavır alması"* şeklinde değerlendirir ve Necip Fazıl'ın sadece ideal bir insanın peşinde olmadığını; yaşayan, var olan, etki eden bir insanın mayalanmasını yani aksiyoner bir varlık olmasını istediğini belirtir. Bunu aile, sokak, okul, millet ve devlet basamağının aynı idealle yaklaşımı sağlayacaktır (Tozlu: 1994:131). Romantik bir tavır olarak da isimlendirilebilecek bu yaklaşımı Türk milletinin tarihinden ve inancından mayalanmış bir eğitim anlayışını oraya çıkarma ideali olarak da görebiliriz. Nitekim *"İşte Maarif Davamız"* isimli yazısında Türk inkılâbının ahlâk telakkisini ölçüleştiremediğini, böyle bir yaklaşımın bu ölçüyü tutturmanın ilk adımı olacağını söyleyerek nihai sonucun *"Maarif cihazımızın, Şark ve Garp mahsubu içinde bir ahlâk telakkisine"* varmasıyla mümkün olacağını belirtir (1989:136).

Necip Fazıl, üniversitelerin teşkilat, ders, hoca, kitap, fikrî ve manevî malzeme konusunda da tamamlanmış ve planlanmış olmasını ister (1968a:286). Eğitimin parasız olacağını ve sınıfların yüz kişiyi geçemeyeceğini belirterek, kız ve erkek öğrencilerin ayrı ayrı külliyelerde okuyacağını söyler. Kızların daha çok ev kadını vasfında yetiştirileceğini belirterek, *"sadece ilim ve muallimliği"* tercih edecekler için bir üniversitenin yeterli olacağını düşünür (1968a:285-288). Necip Fazıl'ın eğitim anlayışına göre devlet *"Tamamlayıcıların koruyucusu ve geliştiricisidir"* (Tozlu: 1994:134). Kadını sadece belli meslekler -daha çok anne ve ev kadını olmasıyla ilişkili olanlar- konusunda yetiştirmeyi düşünen bu anlayış, pedagojik olmaktan çok onun kadın ile ilgili düşüncelerinin bir yansımasıdır.

*İdeolocya Örgüsü'*nde kendisinin de bir zamanlar gittiği ve başarılı olamadığı yabancı ülkelerde yapılan eğitim konusunu ele alır. Batıya tahsil yapmak için giden gençlerin millî bilinçten yoksun olduğu sürece, oralardan getirilecek şeyin gıda (bilgi, ilim demek istiyor) yerine daima zehir olacağını belirten Necip Fazıl, onların içine giderken de onları içimize alırken de iflasını kabul etmiş bir mahkûmun tavrından kurtulamadığımızı belirtir. Bu konuda Japonların yaklaşımını örnek olarak veren Yazar, memleketlerine bir tek ecnebi mütehassıs almadıkları gibi buralara gönderilecek öğrenciler konusunda da çok titiz davrandıklarını ve çok sert tedbirler aldıklarını söyler (1968a:288-290). Japonların bu tavrını doğru bulan Necip Fazıl, Batıya gönderilecek öğrencilerde belli bir bilincin mutlaka oluşturulması gerektiğini düşünür. Yani *"kendi"* olarak gitmek, *"kendi"* olarak dönmenin temel şartıdır.

Necip Fazıl, eğitimin temel meseleleri arasında sanat ve ilim hareketlerini *"doğurma"* ve *"koruma"*yı da sayar. Mevcut sistem sanat ve ilmi hareketlerin önündeki engelleri kaldıramamakta aksine var olan problemi daha da derinleştirmektedir.

Necip Fazıl'a göre eğitimimizin kaynak boyutu olan kütüphaneler ve tarihimizin canlı kanıtları olan müzeler de eğitimin temel sorunları arasındadır. Şüphesiz her eğitim sistemi ihtiyacı olan kaynaklara mümkün olduğu kadar uygun şartlarda ulaşabilmeyi ister. Bunlar millî kütüphane ve müzelerdir. Yazara göre her ilinde ayrı

◆ Abdullah Şengül

bir tarih destanı yatan Türkiye'nin, gelecek nesillerine canlı kaynaklarla tarihini öğretme ve millî bir bilinç kazandırma yolunda hayati öneme sahip olan bu yerlerden daha fazla istifade edilmelidir. 27 Mart 1940'da kaleme aldığı, "Yeni Türk Maarifi-2 Millî Kütüphane" isimli yazısında dönemin Maarif Vekilinin Ankara'da, büyük bir apartmanın, (bar) olarak inşa edilmiş alt katında, "Yeni Ankara Umumî Kütüphanesi"nin açmasını takdirle karşılayan Necip Fazıl, (2010:213) sonraki yıllarda kaleme aldığı yazılarında yeni kütüphane ve müzelerin açılması konusunda bir şey yapılmamasını hayal kırıklığı ile karşılar.

Necip Fazıl, eğitimin bu temel problemlerinin giderilebilmesi için üç temel unsurun düzeltilmesi gerektiğini düşünür. Bunlar öğretmen (eğitim çalışanı), eğitim yöneticisi, eğitim malzemelerinin kalitesi gibi temel unsurlardır.

Eğitim camiasının temel taşlarını başta öğretmenler olmak üzere eğitim çalışanları oluşturur. Zira karşımıza çıkan her engel az veya çok öğretmenle ilgilidir. Öğretmenin eğitimi, öğrencisine, meslektaşlarına bakışı, mesleğine ve vatanına karşı sorumluluk anlayışı hayati öneme sahiptir. Necip Fazıl'a göre eğitim sisteminin içinde yer alan öğreticilerin çok değişik şekillerde eğitilmiş olması her şeyden önce eğitici yetiştirilmesi konusunda bir sistemin olmadığını gösterir. Bu eksiklik domino etkisi yapmakta, öğretmenin bu eksikliğini öğrenciyi etkilediğini düşünmektedir. 1 Mayıs 1940'da kaleme aldığı "Muallim ve Talebe" isimli yazısında "Bir çocuk, cinsiyet sahibi iki şahısla, cinsiyeti olmayan bir başka kimseden doğar: Anne, baba ve muallim..." (2010:225) diyen Necip Fazıl, Türk eğitim sisteminin öğrencilerin disiplinsizlik ve ahlâksızlıkların giderilebilmeyi başaramadığını belirtir. 29 Mayıs 1942'de kaleme aldığı "Hocaya El Kaldırmak" isimli yazısında öğretmene el kaldıran öğrencileri yetiştiren sistemden rahatsızlık duyar (2010b:92-93). Şaire göre bu durum hâlâ millî bir eğitim sisteminin kurulamaması ile ilgilidir.

Eğitimin önündeki temel engeller konusunda düşüncelerini derinleştiren Necip Fazıl'ın değindiği önemli noktalardan bir diğeri, bugün "eğitim yöneticiliği" adı altında disiplinize edilen "eğitimi yöneten kişi"dir. 18 Kasım 1939'da kaleme aldığı "Maarif Meselemiz-3" isimli yazısında eğitimin başındaki insanlarda önemli bazı özelliklerin bulunması gerektiğini düşünür. Necip Fazıl'a göre, "Kaskatı bir hiçliği şahsıyla telafi kılacak" (2010:141) bir bakan ancak bu işin üstesinden gelebilir. Yazar, üzerinde konuşmakla çok vakit geçecek bu konunun eğitim yönetiminin önündeki en büyük engel olduğunu düşünür: "Maarif Vekaleti, ya rejimin yüzünü güldürücü bir kahramana, yahut da işi oluruna bağlayıcı bir vurdumduymaza muhtaçtı... Nitekim seri halinde ikinci soydan mümessillere sahip olmuş" (2010:141).

Eğitimimizin yüksek basamağındaki engeller, ele alınması gereken diğer önemli faktörlerdendir. Çünkü üniversitelerden bilim ve eğitim meyveleri devşirmesi gerekirken bunun gerçekleşmemesini üniversitelerimizin sayı olarak azlığına bağlar. Bugün nitelik olarak tam anlamıyla çözülememiş olsa da en azından nicelik olarak iyi bir durumda olan üniversitelerin o zamanki en önemli problemi üniversitelerdeki Türk profesör eksikliğidir. Necip Fazıl, "Kafaları milliyet ve şahsiyet temeline dayalı Türk (profesör)lerinin ilim yoğurduğu" (2010:138) üniversiteler hayal etmektedir.

3 Mart 1967'de kaleme aldığı, "Maarif Politikası" isimli yazısında, bu engeli ortaya çıkaran başka bir engele daha işaret eder. Bu da "Gerçek ölçüde orta münevver" kesimin olmayışıdır (2010c:66). Toplumun alt kesimi ile üst kesimi birbirine bağlayıp bir bütünlük sağlayacak aydınları halkla buluşturacak bir orta sınıf aydınının varlığına ihtiyaç duyulmaktadır: "*Millî Maarif politikası*" işte bu çeşit orta münevveri yetiştirmenin usulünü ve yolunu bulmak mecburiyetindedir (2010c:66). Necip Fazıl, *İdeolocya Örgüsü* isimli eserinde ise üniversitelerde profesör olacak kişilerin Müslüman, Türk, eser ve şahsiyet sahibi, en küçük ahlâkî zaafı olmayan, kendini mücerret ve arayıcı ilim ve tefekküre hasretmiş, başka hiçbir işle uğraşmayan, cemiyet içinde üstün insanlara mahsus bir hayat, seviye ve eda sahibi insanlardan seçilmesi gerektiğini düşünür (1968a:287-288).

Yazara göre, eğitim konusundaki önemli engellerden bir diğeri okullarımızda okutulan kitapların yoksunluğu veya yetersizliği meselesidir. Ders kitabının yanında eğitilenlerin kendilerini yetiştirebilecekleri istenen seviyede bir okuma kitabımız da yoktur. Söz konusu dönemde bu sorunun giderilmesine yönelik atılan adımları eksik ve yetersiz bulan Necip Fazıl, "*Arada bir herkesin mal bulmuş mağribi gibi saldırdığı*" okul kitapları konusunu eleştirenlerin bunu genelde yanlış eleştirdiklerini söyler. Herkesin kitaplarda yanlışlıklar olduğunu söylemesi, hareket adına bir anlam ifade etmez. Bu kitaplarda anlatılacak bilgiler, kuru kuruya yapılmış çeviri veya adapte olmamalıdır. Zira asıl mesele "*Dünyanın her tarafında aynıyet ifade eden hakikatleri benimseyip kendi usullerimize göre telif etmek*"ten geçer der (1989:134).

Okullarda okutulacak bilimsel içerikli kitapların yanı sıra, okuma kitabı meselesi de önemlidir. Bu konudaki eksiklik ülke çapında entelektüel eksikliğine yol açmaktadır. 1952'de kaleme aldığı "Kıraat Kitabı" isimli yazısında çocuklar için hazırlanacak okuma kitaplarının önemine dikkat çeken Yazar, bu sorunu diğer bütün sorunların temeli olarak görür ve dönemin önemli siması "büyük dostum" dediği Tefik İleri'den bu problemi çözmesini ister (1990:105-106). Yazar, 1968'de kaleme aldığı "Mektep Açılırken" isimli yazısında da aynı konuyu yeniden gündeme getirir. Dünya çapında şairimiz, romancımız, bestekârimiz, idarecimiz ve politikacımızın olmamasını "*Yedi yaşındaki çocuğa sunmak için kendi çapımızda bir okuma kitabımız*"ın olmamasına bağlar (1968:48). Necip Fazıl'a göre okuma kitabı deyip geçmemek gerekir. Zira okuma kitabı, bir ülkenin bireylerini dünya çapında özelliklere taşıyan önemli bir etkidir. Ancak bu konuda okunan kitabın mahiyeti ve özellikleri de önemlidir. Necip Fazıl'a göre bizde Tanzimat'tan bu yana, gerçek anlamıyla doyuruca, millî ruh ve şuuru aşılacağı bir okuma kitabı yazılmamıştır (1968:48).

Eğitimimizin önündeki önemli bir diğer engel ise tercüme eserler konusudur. Batının ilim ve irfanını almanın en kısa yollardan biri bu eserlerin dilimize yetkin biçimde tercüme edilmesidir. Necip Fazıl'ın 25 Mart 1940 tarihinde kaleme aldığı "Yeni Türk Maarifi-1 (Tercüme Dâvası)" isimli yazısında "*Bir azametli hareket*" (2010:211) olarak nitelendirdiği bu konu eğitimin planlanmasında ilk hamle olmuştur. Ancak bu hamle zamanla başka önemli hamlelerin önüne geçmiş; daha önemli ve öncelikli olması gereken okuma kitabı konusunu gölgede bırakmıştır. 1968'de kaleme

◆ Abdullah Şengül

aldığı “Okuma Kitabı” isimli yazısında bu tür kitapların “Frenklerden üstünlükünü kopya edilen birtakım cicali bicili, (ofset) baskısı kemiyet cümbüşlerinden ibaret” olmamasını ister (1968:49). “İhtiyaçların ihtiyacı” dediği tercüme sorununu ise dünyanın irfanını kendi kültürümüze katmak açısından önemli bulur. Zira başka milletlerin nasıl eserler verdiğini, kendi ana dilinin aynasında görmemiş olan bir milletin kalıcı eserler verme konusunda zorlanacağını düşünür (1989:147).

Eğitim ile ilgili değinmemiz gereken son engel, aynı zamanda bir eğitim sorunu olan okuma-yazma meselesinin bir türlü çözülmemiş olmasıyla ilgilidir. Ona göre okumayan bir toplumun eline tutuşturulan kitapla körün eline verilen pırlanta arasında pek bir fark yoktur. Bu önemli engelin ortadan kaldırılması, elbette sadece eğitimcilerin işi değildir. Gelişen ve büyüyen dünyada okumayan bir toplum, gerilemeye kendini mahkum etmiş demektir. Necip Fazıl’a göre “Aslında bir kemiyet işi olan bu mesele, bir keyfiyete bitişik yürümedikçe yerinde saymaktan daha zararlı” hale gelir (1989:132).

Necip Fazıl’ın yazılarında eğitimin temel sorunları ve bu sorunların aşılmasına engel olan hususların dışında son derece dikkatli ve sonuç odaklı çözüm önerilerinin olduğunu da görüyoruz. Bu konudaki ilk önerisi, eğitimin en önemli sorunu olan plan ve ana fikir eksikliğinin ortadan kaldırılmasına yöneliktir. “Kahve telvesinden istikbali keşfe yeltenen bunamış kocakarımın bile, birer gizli plancığı” (1989:131) olduğuna göre eğitim gibi önemli bir iş plansız nasıl yürüyecektir? Necip Fazıl, planı sadece yapılacak işler sıralaması değil; ihtiyaçlarımıza göre millî bir hareket pusulası gibi telakki eder. “Basit bir iş programı değil de, kafamızın temeli manasına aldığım plana, bütün dünya maarif (formül)lerini, kendimize ait bir mide içinde hazmettirecek ve kana çevirecek ölçüler girecektir” (1989:131) diyen Necip Fazıl için biraz da kolektif bir çalışma ile başarılabileceğini düşünür: “Memleketin (sentez) kafası taşıyan fikircilerinden, teker teker böyle bir plan (tez) istenebilir. Bunların umumî tenkidinden de, plana esas ilk hükümler doğar” (1989:131).

Eğitimin önemli sorunları arasında Türkçenin doğru kullanılmasının yaygınlaştırılmamasını gören Necip Fazıl, Türk dilinin o dönem itibariyle içinde bulunduğu problemlere ait çözüm önerisinde bulunur. Necip Fazıl, meseleyi en temelden alır ve önceliği lügat konusuna verir: “İlk işimiz, dil davasını bütün bir san’at ve ilim inceliğinde kavramış bir komisyonun, bence yukarıdaki üç esas etrafında yapacağı büyük Türk lügatini vücuda getirmektir. Öyle bir lügat ki, vatan haritası gibi, dışındaki tek kelime Türkçe değil, içindeki her kelime Türkçe... Lügatin hayat ve vâkıya uyması için ne kadar bilgiç ve titiz ölçüler gerektiğini tahmin edelim” (1989:137).

Lügat konusundaki bu önerisinden sonra dil konusunda teklif ettiği bir diğer çözüm Türk dilinin gramerinin oluşturulmasına yönelik çalışmaların yapılmasıdır. Ancak tüm bunlardan daha önemli bir şey daha vardır ki o da ıstılah konusudur. Müspet ilimlerin batıdan alınmaya çalışıldığı bir dönemde dilimizin çok fazla yabancı kelime ile dolması ve daha önceden de dilimizde bulunan bazı terimlerin çokluğu karşısında Necip Fazıl’ın hem o dönemde hem de sonraki dönemde büyük kabul gören çözüm önerileri vardır. Bir kere dilimize girmiş ama okunuşu, yazılışı dilbilgi-

si kurallarına göre benimsenmiş kelimeler artık bizim dilimizin kelime servetine aittir. Günlük hayatımızda kullandığımız, değiştirilmesi mümkün olmayan kelimeleri kabul edebilmek için yazarın teklifi şudur: *"Bizim iştikak ve sarf ve nahiv mayamız içinde tahammür etmek şartıyla içimizdeki yabancı kelimeler bizdendir"* (1989:137). *"Bir dil: Bir kâinat!"* düşüncesine sahip olan Necip Fazıl, okullarda Türk gramerinin okutulmamasını, dilimizi kaybetmek için çıkarılmış bir davetiye gibi görür. Türkçenin doğru kullanımının yaygınlaştırılmasının öncelikle yazı dilinin geliştirilmesiyle ilgili olduğunu savunan Necip Fazıl, doğru bir dille yazılmış ders kitaplarının önemine dikkat çeker. Necip Fazıl, bu önemli problemin çözüm yollarını; *"Asla işi kitapçı eline bırakmadan devletleştirmek... Her mevzuda büyük bir açıp üç beş eser kabul etmek... Müsabakada pedagogya usullerini esas tutmak... Lisan ve istilah meselesine hâkim olmak"* gibi başlıklar altında toplar (1989:134). Ayrıca birçok yerde edebiyat kitapları hazırlanırken yazar seçiminde keyfiyetten kaçınmak, felsefî kitaplarda Avrupalı düşünce adamlarına yer vermek, özgün olmayan eserleri ayıklamak gibi düşüncelerini ileri sürer. Necip Fazıl, her ders için birkaç kitabın hazırlanarak seçimin öğretime bırakılması gerektiğini düşünür.

Dilimizin kaynaklarını barındıran kütüphane ve tarihin canlı şahidi olan müzelerimizin yaygınlaştırılmasını, eğitimin güçlendirilmesi için çok gerekli gören Necip Fazıl, bu konuda yapılanları çok eksik bulur. Yazarın asıl istediği halkın her türlü ulaşımına açık millî kütüphanedir. Vatanımızın tarihî zenginlik açısından çok şanslı olmasının bir anlam ifade etmediğini; önemli olanın bunları gelecek nesillere aktarmayı sağlayacak başta müzeler olmak üzere, diğer kültür kurumlarının yaygınlaştırılmasıdır. Ona göre henüz bunları gerçekleştirememiş bir eğitim sistemi her anlamda eksiktir: *"Yüz yıldır millî kütüphanesini ve (müze)lerini kuramamış bir maarif cihazını, pantolonu olmayan bir adamın giyimden bahsetmesi kadar zavallı bulmaz mısınız?"* (1989:147).

Toplumumuzdaki ahlâkî bozulma ve ilme karşı kayıtsız kalma durumunun o dönemde eğitimle ilgili olduğunu düşünen Necip Fazıl, gerek okul çağındaki öğrencilerin gerekse okul çağını geçmiş yetişkinlerin olumsuz davranışlarını Türk inkılâbının eksik kalmasıyla ilişkilendirir ve bunun eğitimle aşılabileceğini düşünür. Necip Fazıl'a göre eğitimin en büyük problemi insan unsuru ile ilgilidir ve bu konuda yapılacak inkılâplar sorunun çözümüne yardımcı olacaktır. Avrupa'ya gönderilecek öğrencilerin buranın ilim ve irfanını kazanarak geri dönmeleri, öğrendiklerini mektep kürsülerinde memleket insanına anlatmaları, bu problemin çözümünü kolaylaştıracaktır. Avrupa'da geliştirilen teknik eğitimin kazanılması da bu yolla mümkün olacaktır.

Eğitim sorunlarının aşılmasının bir diğer yolu, halkın eğitimidir. Zaman içerisinde eğitimini tamamlamış ancak gelişen hayatın gerisinde kalmış veya çeşitli sebeplerle eğitimini tamamlayamamış bireylerin mutlaka çağın bilgi değerleriyle donatılması gerekmektedir. O dönemin önemli sivil yapılanmaları olan Türk Ocakları ve Halkevlerinin bu konudaki problemin aşılmasını kolaylaştıracağını düşünür.

◆ Abdullah Şengül

Necip Fazıl, eğitimin temel meselesi arasında saydığı sanat ve ilim hareketlerini doğurma ve korumayı birtakım kaidelerin oluşturulmasına bağlar. Necip Fazıl, sanat ve ilim adamlarının kendi öz tekevvünleri**** içinde serbest bırakılmasını, ruhuna müdahale etmemek şartıyla iktisadî faktör ve içtimaî rol bakımından devletleşirmeyi ister. Böylece sanat ve ilim adamları kendisini koruyan ve destekleyen cemiyet ve devlete karşı daha derin mesuliyet sahibi olacaktır, sanatını ve ilmini yüceltmeye çalışacaktır. Eğitimdeki bu problemle ilişkilendirdiği halk terbiyesi, devlete ve cemiyete karşı sorumluluklarını yerine getirecek olan ilim ve sanat adamlarının sahip olması gereken bir diğer meziyettir. Bu şartlarda yapılan üretimler halka fildişi kulelerden bakmayacak onu ve problemlerini küçümsemeyerek ciddiye alacak eserleri ortaya çıkarır. Bunun için kurumlar bazında tiyatro, sinema, sergi, orkestra, kulüp ve sanat sarayları açılmasını teklif eder. Ancak her noktada olduğu gibi bunlar da millî ve manevî hüviyete sahip olmalıdır. Özellikle sanat sarayları “Şimdiki şahsiyetsiz ve maskara (küçük) inşalara karşı yeni Türk üslûbunun örneği olmalıdır” der (1989:145).

III. Sonuç

Sonuç olarak şunları söyleyebiliriz: Türk eğitim sistemini 1938-1978 yılları arasında -fasıllarla da olsa- ince ince irdelediği bu denemeler bazı yönleriyle hem o dönemde hem de bugün pedagojik açıdan tartışmaya açıktır. Buna rağmen yukarıda değerlendirmeye çalışığımız bu düşünceler birçok yönden hem eğitim sistemi hem de eğiten ve eğitilen açısından önemlidir. Önemi, tartışmaya açık fikirlerin yanında, bu fikirlerin yol gösterici olmasından dolayıdır.

Necip Fazıl, sahip olduğu geniş kültür ve irfanı sayesinde eğitimin içinde bulunduğu meselelere farklı bakış açıları kazandırmaya çalışır. Eğitim hedeflerinin önündeki engelleri gösterir ve bunların nasıl aşılacağı noktasında görüşlerini açıklar. Sağlıklı cemiyetlerin iyi eğitilmiş bireyler vasıtası ile kurulacağını farkında olan Necip Fazıl'a göre insan, eğitim meselesinin temel unsurudur. Ancak insan tek başına hiçbir şeyin tamamlayıcısı değildir. Onu eğitim yönünden tamamlayan asıl unsur, iyi planlanmış ve sağlıklı işletilebilen sistemdir. İyi insanın iyi cemiyet içinde yetişeceğinin farkında olan Necip Fazıl bütün bu yazılarında insanı gerçek anlamda yetiştiren prensiplerin peşine düşer. Onun eğitim anlayışında insan, tarihin ve inancın inşa ettiği bir ruhla yetiştirilmelidir. O, eğitimin başındaki “millî” kavramının lafta kalmasını istemez. Bizim şartlarımızın ve hamurumuzun belirlediği “milliyetçi” bir eğitim anlayışını savunur. Ona göre eğitim, güçlü bir gelecek için mutlaka güçlendirilmelidir. Arzulanan yarın, ancak bu sayede mümkün olacaktır. Bu yüzden şartlarını kendimize göre belirlememiz gereken eğitimin kaynakları ve metotları da bize göre olmalıdır.

Yukarıda da vurguladığımız gibi, Türk eğitimi ile ilgili sorunlar, netice itibarıyla insan, sistem ve malzeme kaynaklıdır. Çağın gerektirdiği her türlü malzemeyi sistemine dahil etmiş bir eğitim anlayışı şüphesiz o çağa uygun bireyler yetiştirecek-

**** Vücuda gelmek, meydana geliş, şekillenmek, var olmak.

tir. Okuyan, düşünen ve üreten bir toplum olmanın tek yolu budur. Söz konusu problemlerin ortadan kaldırılması, bu üç unsurun, millî his, heyecan ve düşünce ile geliştirilmesine bağlıdır. Bunların önceliği ise önce insan sonra sistem sonra da malzemedir. Şüphesiz birbiriyle çok iç içe olan bu problemler, kolektif bir düşünceyle ele alınmalıdır.

Necip Fazıl'ın eğitim anlayışının toplamı kabul edebileceğimiz bu düşünceler, elbette zaman içinde nihai şeklini alır. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi bu düşüncelerin birçoğu tartışmaya açıktır. Biz bu çalışmayı Necip Fazıl'ın eğitim anlayışı üzerinden yürüttüğümüz için özellikle tartışılan düşüncelere devrin diğer pedagoglarının ne şekilde baktığını dikkate almadık. Bu şüphesiz eğitim düşünceleri üzerine yapılacak bir çalışmayı gerekli kılar. Necip Fazıl'ın diğer konularda başkalarını önemsemeyen mağrur tavrını hesaba katarsak, eğitim konusundaki bu görüşlerinin özgün düşünceler olduğunu söyleyebiliriz.

Çalışmamızı dikkatle inceleyenlerin fark edeceği gibi Necip Fazıl'ın eğitim hakkındaki düşüncelerinin büyük bir kısmı eleştiri mahiyetindedir. Eğitim konusunda yapılan, Yazar'ın taktir ettiği ve bu çalışmada dikkat çektiğimiz sadece bir iki husus vardır. Bu da şunu gösteriyor: Necip Fazıl'ın düşüncelerinin büyük bir kısmı eğitim sisteminde gördüğü eksiklikler üzerine geliştirdiği düşüncelerdir ve esas itibariyle eleştiri maksatlıdır.

1970'lı yılların başından itibaren sistemleştirmeye çalıştığı bu düşüncelerin iktidarlar tarafından yeterince dikkate alındığı kanaatinde değiliz. Hiç bir iktidarla uzun süreli bir diyalog kuramamasına rağmen, dil ve eğitim anlayışına dair düşüncelerini açıklaması, o dönemde yapılan mevcut tartışmalarda tavrını belli etmesi açısından önemlidir. Düşüncelerinde -özellikle fantezi kabul edilenler bir tarafa bırakılırsa- bütün özgünlüğüne rağmen milliyetçi, mukaddesatçı bir çizgide olduğu çok belirgindir. Dolayısıyla bu çizgide olanlarla bir fikrî yakınlıkta olduğu göz ardı edilmemelidir. Necip Fazıl'ın "Büyük Doğu" etrafında sistemleştirmeye çalıştığı bu düşünceleri, topluma mal etmek için sağ iktidarlara mümkün olduğunca dirsek teması kurmaya çalıştığı da bir gerçektir.

Necip Fazıl'ın eğitim konusundaki bu düşüncelerini sosyal, siyasî ve kültürel hayatımıza ait birçok problemin yaşandığı bir dönemde ortaya koyar. O, bu yazılarında önceliğin eğitim sorunlarına verilmesini ister. Zira diğerlerinin çözümünün önce bu en acil problemin çözümüyle mümkün olacağı kanaatinindedir. Tek parti döneminde Ankara'daki öğretmenlik görevine son verilince, zamanının büyük bir kısmını cemiyet meselelerine ayırır. Sonraki yıllarda bu tavrını "sınıf kürsüsünden inip millet kürsüsüne çıkmak" şeklinde isimlendirmesi, yukarıdaki düşüncelerinin bir sonucu olmalıdır.

◆ Abdullah Şengül

Kaynakça

- Kısakürek, Necip Fazıl. (1968), *Tanrı Kulundan Dinlediklerim 2*, Toker Yayınları, İstanbul.
- Kısakürek, Necip Fazıl. (1968a), *İdeolocya Örgüsü –Büyük Doğuya Doğru-*, Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Derneği Yayınları, İstanbul.
- Kısakürek, Necip Fazıl. (1989), *Tanrı Kulundan Dinlediklerim*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.
- Kısakürek, Necip Fazıl. (1990), *Başmakalelerim I*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.
- Kısakürek, Necip Fazıl. (2010), *Çerçeve 1*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.
- Kısakürek, Necip Fazıl. (2010a), *Çerçeve 6*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.
- Kısakürek, Necip Fazıl. (2010b), *Çerçeve 2*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.
- Kısakürek, Necip Fazıl. (2010c), *Çerçeve 5*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.
- Kısakürek, Necip Fazıl. (2010d), *Çerçeve 4*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.
- Tozlu, Necmettin. (1994), "Necip Fazıl Kısakürek'te Eğitim Düşüncesi Üzerine", *Bütün Yönleriyle Necip Fazıl*, Türkiye Yazarlar Birliği Yayınları, Ankara, s.129-143.

(THE EDUCATION PROBLEM IN THE NECİP FAZIL KISAKÜREK'S TEXTS)

Abdullah ŞENGÜL*

Abstract

Necip Fazıl Kısakürek stucked in our mind as a headworker and even in a very long time in his life he suffered from changing these titles into his own character. Due to these attributes the author had a role of guidance to society in education topics. Education which has an important place in life of society, has an important place in the Necip Fazıl's works. Çerçeve Texts which was focus on education in type of trial texts, has reflected his principle ideas of this topic. "Education appliance", this is his own expression, should be considered in every aspect and developed in accordance with age. He examined all topics of education, student to teacher, books to situation of sociological and systematic in the Çerçeve Texts. These texts give us his panorama of education in notion and practice. Even today, this panorama has the points to be considered in our educational life which stil can't adopt a national system and can't reach the desired level. In this work, we will discuss from the point of his view, texts which was interest in education in Tanrı Kulundan Dinlediklerim and Çerçeves.

Keywords: Necip Fazıl Kısakürek, Çerçeve Texts, trial, education

* Associate Professor Dr.; Afyon Kocatepe University, Faculty of Arts and Science, Department of Turkish Language Teaching